

**Uchwała Nr XXV/123/2012
RADY GMINY GRUDZIĄDZ
z dnia 30 października 2012 r.**

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Wielkie Lniska na lata 2012-2019

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675, z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 567), art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz rozwoju obszarów wiejskich (Dz. U. z 2007 r. Nr 64, poz. 427) oraz § 10 ust. 2 pkt. 2 lit. b Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. z 2008 r. Nr 38, poz. 220)

**RADA GMINY
uchwała co następuje:**

§ 1

Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Wielkie Lniska na lata 2012 – 2019 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały przyjęty przez zebranie wiejskie miejscowości Wielkie Lniska uchwałą zebrania wiejskiego nr 1/2012 z dnia 2 października 2012 r.

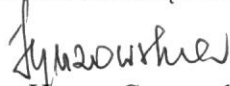
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

Hanna Guzowska

Załącznik do Uchwały
Nr XXV/123/2012
Rady Gminy w Grudziądzu
z dnia 30 października 2012 r.

***Plan odnowy miejscowości
Wielkie Łniska
na lata 2012 - 2019***

Wrzesień 2012 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI	4
1. POŁOŻENIE MIEJSCOWOŚCI.....	4
2. PRZYNALEŻNOŚĆ ADMINISTRACYJNA	4
2.1. Mapa Polski z podziałem na województwa.....	4
2.2. Mapa Województwa Kujawsko-Pomorskiego z podziałem na powiaty.....	5
2.3. Mapa Powiatu Grudziądzkiego z podziałem na gminy	5
2.4. Mapa Gminy Grudziądz z podziałem na sołectwa	6
3. POWIERZCHNIA SOŁECTWA WIELKIE LNISKA.....	7
4. LICZBA LUDNOŚCI	9
5. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI WIELKIE LNISKA	11
6. STRUKTURA PRZESTRZENNA MIEJSCOWOŚCI WIELKIE LNISKA.....	14
II INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.....	16
1. ZASOBY PRZYRODNICZE	16
2. DZIEDZICTWO KULTUROWE	18
2.1. Obiekty o wartościach historycznych	18
2.2. Stanowiska archeologiczne.....	20
3. OBIEKTY I TERENY.....	21
4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	22
5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	23
6. GOSPODARKA I ROLNICTWO.....	25
6.1. Gospodarka.....	25
6.2. Rolnictwo.....	26
6.3. Klasyfikacja gleb	27
6.4. Struktura użytków.....	29
7. KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI.....	30
III OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI	31
IV OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIEĆ NA LATA 2012-2019.....	32
V OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW, SPRZYJAJĄCYCH NAWIĄZYWANIU KONTAKTÓW SPOŁECZNYCH, ZE WZGLĘDU NA ICH POŁOŻENIE ORAZ CECHY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE	34
VI PODSUMOWANIE	36

WSTĘP

Podstawą rozwoju miejscowości Wielkie Lniska jest wypracowanie dokumentu pn. „*Plan Odnowy Miejscowości Wielkie Lniska*” oraz kierunki jego rozwoju na kolejne lata 2012-2019 wraz z celami, kierunkami i zadaniami inwestycyjnymi.

Wypracowanie takiego planu jest możliwe tylko w wyniku aktywnego współdziałania mieszkańców, którzy najlepiej potrafią określić potrzeby swojej społeczności. Stąd niniejszy „*Plan*” jest efektem otwartej dyskusji mieszkańców, prowadzonej w formie spotkań, zebrań i warsztatów, w trakcie których mieszkańcy sołectwa decydowali o przyszłości i kierunkach rozwoju swojej wsi.

Opracowanie, a następnie wdrożenie planu odnowy wiąże się z określonymi korzyściami dla społeczności lokalnej polegającej na:

- odbudowie i wzmocnieniu tożsamości kulturowej oraz aktywizacji mieszkańców poprzez programy edukacyjno-kulturalne, kierowane do różnych grup mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży, seniorów, kobiet;
- wzroście atrakcyjności życia społeczno-kulturowego na wsi;
- wdrażaniu pozytywnych zmian akceptowanych przez mieszkańców;
- aktywacji społeczności lokalnej – wzroście tożsamości z miejscem zamieszkania i stopnia integracji mieszkańców wokół działania na rzecz środowiska – miejscowości.

I. Charakterystyka miejscowości

1. Położenie miejscowości

Miejscowość Wielkie Lniska położona jest na urzeźbionym terenie strefy przykrawędziowej Basenu Grudziądzkiego, po wschodniej stronie zalesionych kęp Wielkiej i Małej Księżej Góry, w odległości ok. 6 km na wschód od Grudziądza. Miejscowość graniczy: od południa z Węgrowem; od północnego wschodu z Grabowcem; a od północy i zachodu z miastem Grudziądz. Od wschodu zaś graniczy z gminą Gruta. Sołectwo Wielkie Lniska obejmuje swoim zasięgiem również miejscowości Małe Lniska i Sadowo. Przez centrum sołectwa przebiega droga powiatowa nr 1380C relacji Grudziądz – Nicwałd.

2. Przynależność administracyjna

Kraj: Polska

Województwo: Kujawsko–Pomorskie

Powiat: Grudziądzki

Gmina: Grudziądz

Miejscowość: Wielkie Lniska

2.1. Mapa Polski z podziałem na województwa

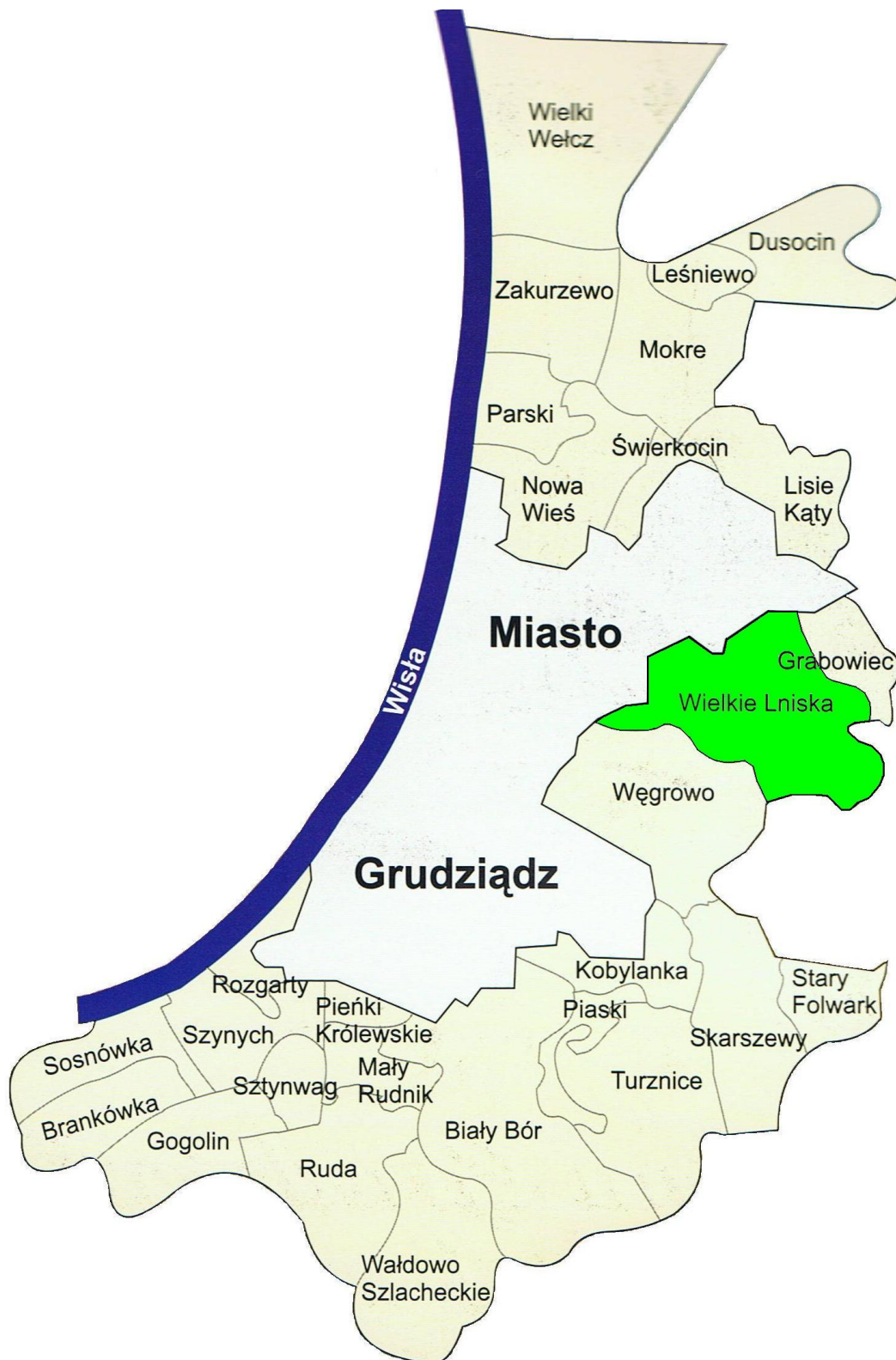
2.2 Mapa Województwa Kujawsko–Pomorskiego z podziałem na powiaty

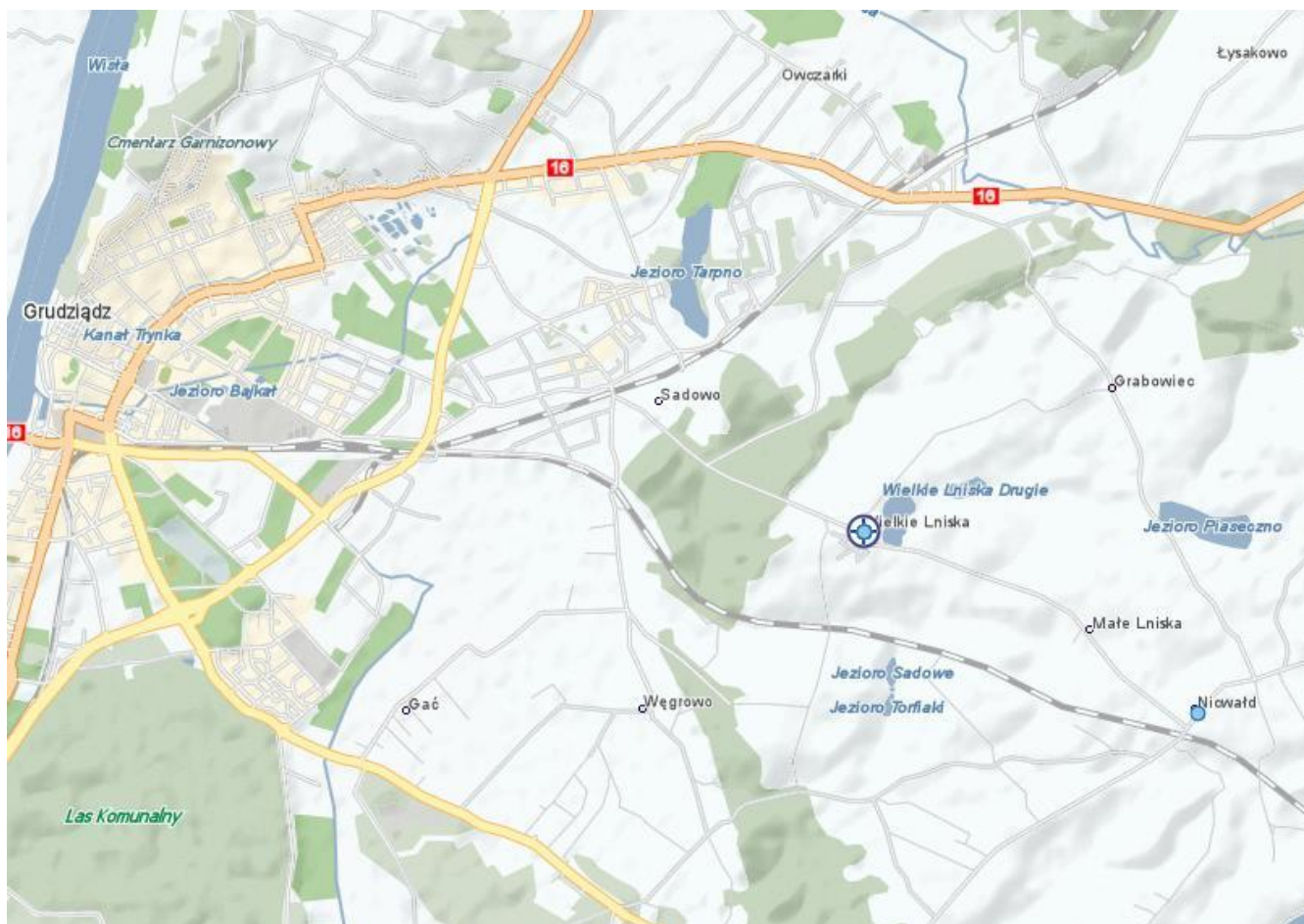
2.3. Mapa Powiatu Grudziądzkiego z podziałem na gminy

2.4. Mapa Gminy Grudziądz z podziałem na sołectwa

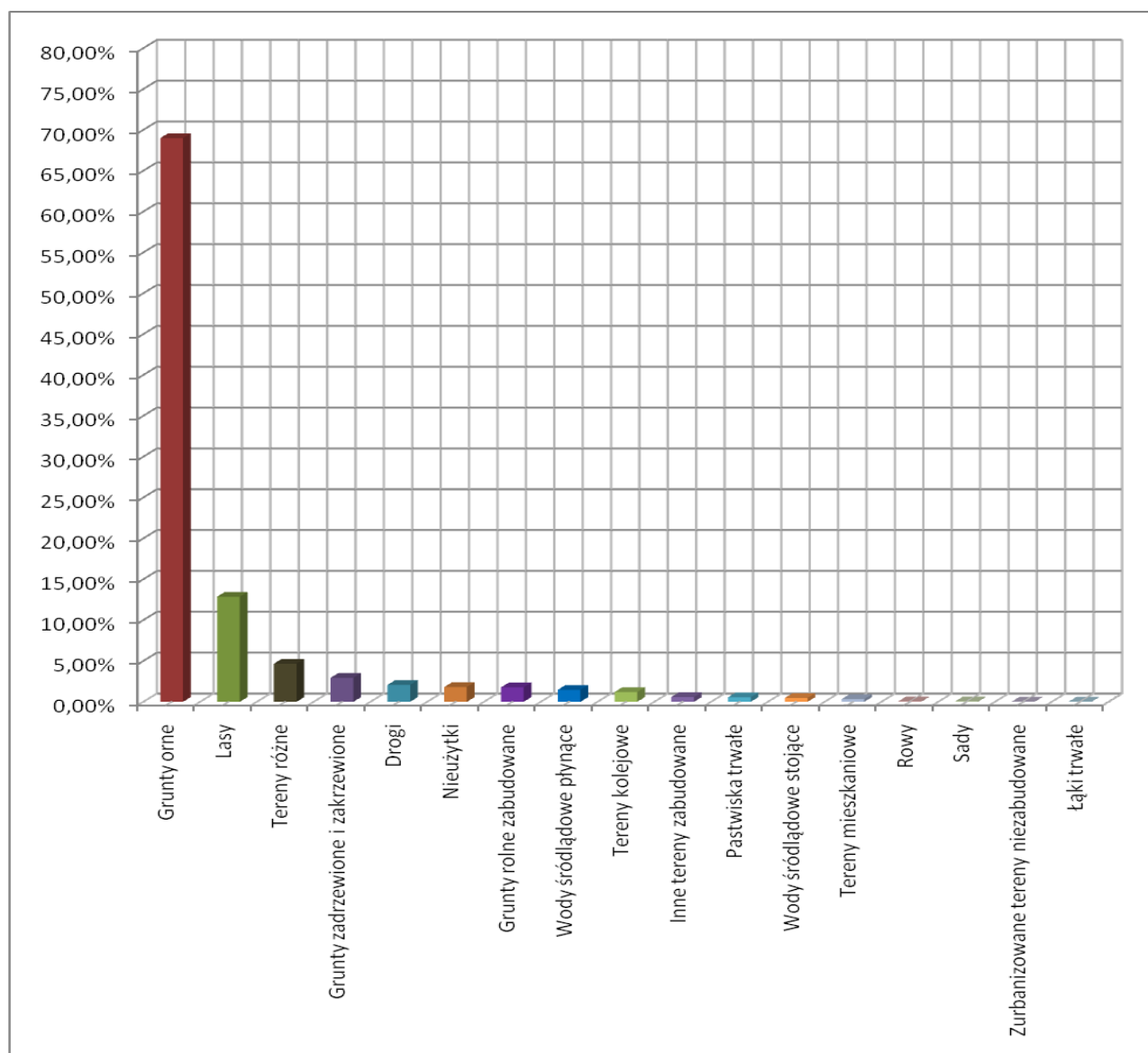

3. Powierzchnia Sołectwa Wielkie Lniska

Powierzchnia Wielkich Lnisk wynosi 1023,7369 ha, co czyni je jednym z największych sołectw na terenie Gminy Grudziądz. Najwięcej – 69% powierzchni wsi – stanowią grunty orne i zajmują ponad 706 ha. Na drugim miejscu uplasowały się lasy o powierzchni 131,7350 ha. Wysokie miejsce pod względem powierzchni zajmują także tereny różne (47,7595 ha), grunty zadrzewione i zakrzewione (30,2060 ha) oraz sieć komunikacyjna (21,2405 ha). Powierzchnia pozostałych użytków waha się od 18 do 0,26 ha, a szczegółowe zestawienie gruntów dla obrębu Wielkie Lniska przedstawia poniższa tabela i wykres:

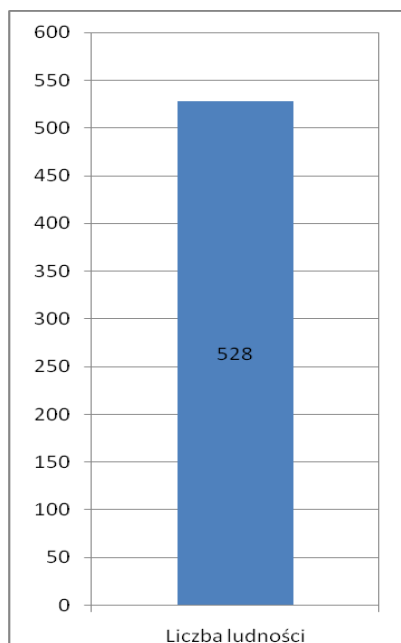
Powierzchnia [ha] z tego:	1023,7369	100,00%
Grunty orne	706,3581	69,00%
Lasy	131,7350	12,87%
Tereny różne	47,7595	4,67%
Grunty zadrzewione i zakrzewione	30,2060	2,95%
Drogi	21,2405	2,07%
Nieżytki	18,5083	1,81%
Grunty rolne zabudowane	18,1585	1,77%
Wody śródlądowe płynące	15,0800	1,47%
Tereny kolejowe	12,2400	1,20%
Inne tereny zabudowane	6,0799	0,59%
Pastwiska trwałe	5,8400	0,57%
Wody śródlądowe stojące	4,9500	0,48%
Tereny mieszkaniowe	3,4738	0,34%
Rowy	0,7300	0,07%
Sady	0,6300	0,06%
Zurbanizowane tereny niezabudowane	0,4873	0,05%
Łąki trwałe	0,2600	0,03%

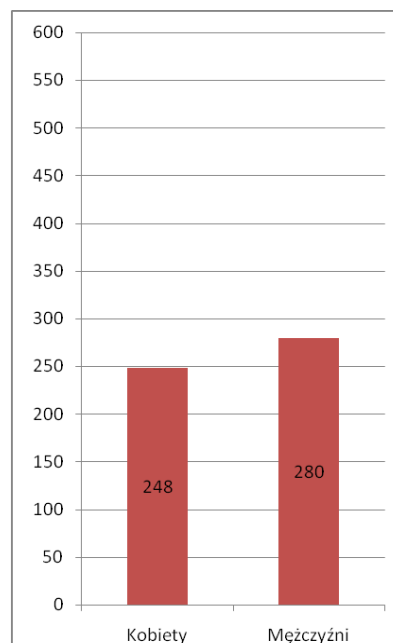
4. Liczba ludności

Wielkie Lniska, mimo dużej powierzchni, są sołectwem słabo zaludnionym. Całe sołectwo (wraz z miejscowościami Małe Lniska i Sadowo) liczy 528 mieszkańców – 248 kobiet i 280 mężczyzn. Stosunek procentowy wynosi: 46,97% kobiety ; 53,03% mężczyźni. Najwięcej, bo 455 mieszkańców liczyły Wielkie Lniska na dzień 17.09.2012 r. Liczba ludności Małych Lnisk wynosiła 69 mieszkańców, a Sadowa – 4. Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności z podziałem na kategorie wiekowe dla całego sołectwa przedstawia poniższa tabela oraz wykresy:

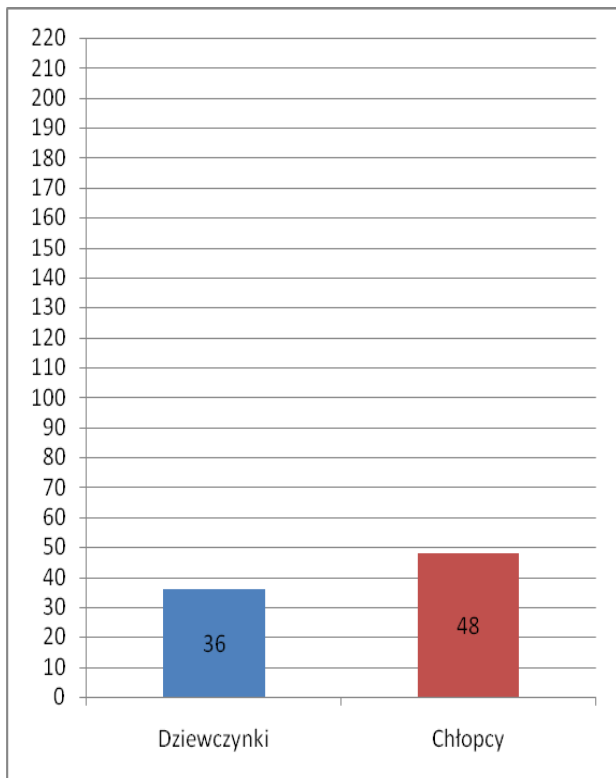
Liczba ludności	Kobiety	Mężczyźni
528	248	280
0 - 13 lat		
Ogółem	Dziewczynki	Chłopcy
84	36	48
14 - 18 lat		
Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy
35	15	20
19 i więcej lat		
Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
409	197	212

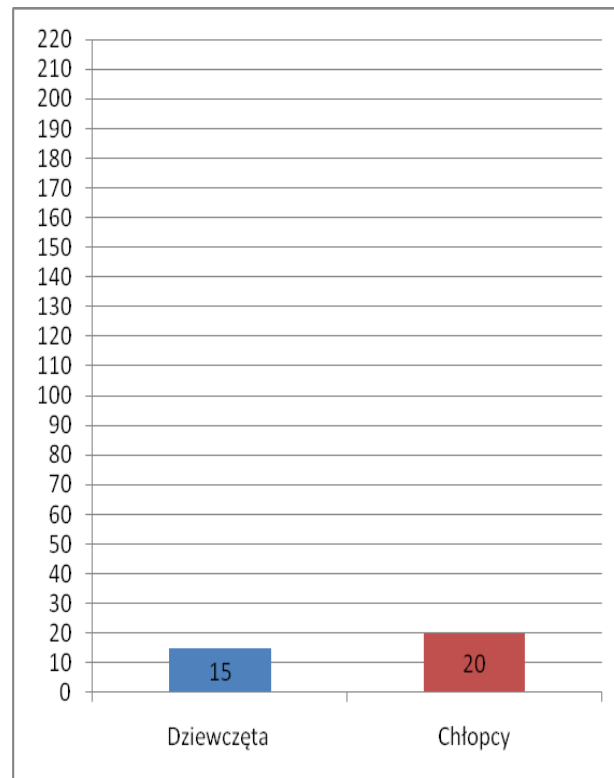
Wykres 1. Całkowita liczba ludności

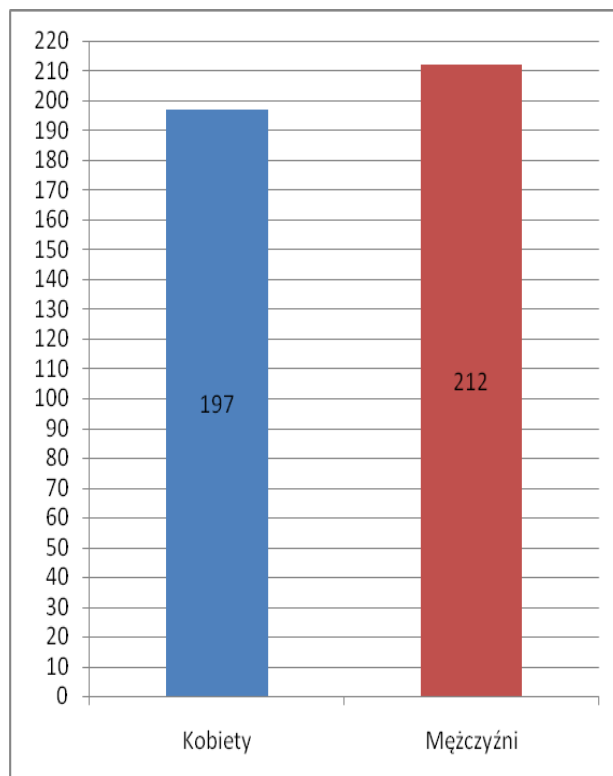
Wykres 2. Całkowita liczba kobiet i mężczyzn

Wykres 3. Ogółem dziewczynek i chłopców 0-13 lat

Wykres 4. Ogółem dziewcząt i chłopców 14-18 lat

Wykres 5. Ogółem kobiet i mężczyzn 19 i więcej lat

5. Historia miejscowości Wielkie Lniska

Wieś Wielkie Lniska jest jedną z najstarszych miejscowości na terenie Gminy Grudziądz. Pierwsze wzmianki pochodzą z końca XIII wieku. Osada po raz pierwszy wymieniana w dokumentach źródłowych 1285 r. Dawne nazwy: 1285 – Elnis, Grosse Elnischcz, Ellisch, Elnisch, Grosse Elnis, Gros Elniss; 1565 – Lnyska, niem. Gross Ellernitz.

W czasach krzyżackich własność rycerska o 20 łanach w komturstwie grudziądzkim, z obowiązkiem 1 służby w zbroi lekkiej w wyprawach Zakonu. W 1481 r. Barbara Wolff sprzedała 6 łanów za 50 grzywien i 3 i 1/2 łana za 9 grzywien szlachcicom Lorenzowi i Andrzejowi, a w 1498 r. Barbara wraz z synami sprzedała pozostałe 24 łany miastu Grudziądz.

W 1514 r. rada miejska Grudziądza wydała w dzierżawę 18 łanów we wsi. Sołtys otrzymał 2 łany wolne i 1 łan czynszowy. Z łanów czynszowych opłata wynosiła po 2 grzywny i 2 kury od łanu. Proboszczowi w Grudziądzu należało się 1/2 korca zboża od łanu.

W 1545 r. rozpoczął się, trwający do końca stulecia, spór miasta Grudziądza ze szlachcicem Jerzym Gelwaldem o połowę wsi.

W 1624 r. wicewojewoda chełmiński Michał Trzeciński odkupił wieś od miasta Grudziądza, a w 1615 r. kupił pobliskie Małe Lniska od Ludwika Kozłowskiego. W 1667 r. Wielkie i Małe Lniska należały do Jakuba Trzecińskiego, w 1768 r. jako właściciel jest wymieniony Michał Trzeciński – podkomorzy koronny.

Wg topografii Goldbecka, w 1789 r. Wielkie Lniska były własnością szlachecką o 13 dymach. W 1819 r. dobra, liczące 20 włók (ok. 400 ha), kupił właściciel majątku Ostromecko – Jakub Schoenborn. Jego spadkobiercy utworzyli ordynację, w skład której wchodził również majątek Wielkie Lniska, potwierdzoną przez króla pruskiego w 1845 r. Od 1880 r. majątek ostromecki był własnością Albrechta v. Alvenslebena, który wszedł w jego posiadanie przez

małżeństwo z córką Jakuba Schoenborna. Po I wojnie światowej na czele ordynacji ostromeckiej, składającej się już z 7 samodzielnych majątków z licznymi folwarkami, w tym majątku Wielkie Lniska, stał Joachim hr. v. Alvensleben-Schoenborn. W latach 30-tych XX wieku majątek Wielkie Lniska został rozparcelowany, a z resztówki po II wojnie światowej utworzono PGR.

We wsi znajduje się także Miejsce Pamięci Narodowej (rys.1) – pomnik w miejscu straceń ponad 500 mieszkańców powiatu i miasta Grudziądza oraz uczestników powstania warszawskiego, zamordowanych w Księżych Górach w latach 1939-1945, wzniesiony w 1945 r. Pomnik usytuowano na skraju lasu rosnącego na stokach Wielkiej Księżej Góry, przy drodze powiatowej nr 1380C relacji Grudziądz – Nicwałd. Ochrona miejsca bez wpisu do rejestru zabytków.

Rys.1

Przynależność do parafii: katolickiej w Grudziądzu, ewangelickiej w Mokrem. Liczba budynków mieszkalnych i mieszkańców wg danych spisowych obszaru dworskiego z lat 1884, 1905 i 1921 jak niżej:

- 1884 - 6 domów mieszkalnych i 149 mieszkańców (kat. 123, ewang. 26);
- 1905 - 7 domów mieszkalnych i 120 mieszkańców (kat. 83, ewang. 37);
- 1921 - 10 domów mieszkalnych i 172 mieszkańców (kat. 160, ewang. 12).

Układ historyczny – osada folwarczna złożona z trzech kompleksów: dworu z parkiem, zespołu zabudowań gospodarczych i kolonii mieszkaniowej (czworaków), usytuowanych po obu stronach drogi z Nicwałdu do Grudziądza.

Z kolei Małe Lniska – obecnie część wsi Wielkie Lniska – położone są na wysoczyźnie, w strefie przykrawędziowej Basenu Grudziądzkiego, w odległości 8 km na południowy-wschód od Grudziądza. Dawne nazwy: 1341 – Wenige Elentz, Cleyne Elnischcz; 1501 – Lanysska, niem. Klein Ellernitz.

Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1341 r. W czasach krzyżackich własność rycerska o 17 łanach w komturstwie grudziądzkim, z obowiązkiem 1 służby w zbroi lekkiej w wyprawach Zakonu. W 1414 r. własność Piotra i Ulryka, w 1570 r. Gotarda Lniskiego, który posiadał 6 łanów chłopskich i 4 zagrodników, w 1615 r. zaś własność Ludwika Kozłowskiego, od którego majątek Małe Lniska kupił wicewojewoda chełmiński Michał Trzeciński. W posiadaniu rodziny Trzecińskich Małe Lniska były do 1772 r., kiedy to stały się własnością Felicjana Ostrowickiego, który dał 10 włók w zastaw na 20 lat kupcowi Chomse z Grudziądza.

Wg topografii Goldbecka w 1789 r. Małe Lniska były dobrami szlacheckimi o 13 dymach. W latach 1880-1920 właścicielem dóbr obejmujących 282 ha obszaru był Franciszek Klettner, po nim syn Eugen. W rękach rodziny Klettner Małe Lniska znajdowały się aż do 1939 r. Po II wojnie światowej majątek upaństwowiono i utworzono PGR.

Przynależność do parafii: katolickiej w Okoninie, ewangelickiej w Mokrem. Liczba budynków mieszkalnych i mieszkańców wg danych spisowych obszaru dworskiego z lat 1884, 1905 i 1921 jak niżej:

- 1884 - 6 domów mieszkalnych i 96 mieszkańców (kat. 87, ewang. 9);
- 1905 - domów mieszkalnych i 127 mieszkańców (kat. 70, ewang. 57);
- 1921 - 5 domów mieszkalnych i 121 mieszkańców (kat.111, ewang. 10).

Układ historyczny – osada folwarczna składająca się z trzech kompleksów: dworu z przylegającym do niego parkiem, zespołu zabudowań

gospodarczych oraz kolonii mieszkaniowej (zachował się jedynie jeden czworak, pozostałe budynki zbudowane w latach 50-tych XX wieku na miejscu czworaków).

6. Struktura przestrzenna miejscowości Wielkie Lniska

Miejscowość Wielkie Lniska położona jest na urzeźbionym terenie strefy przykrawędziowej Basenu Grudziądzkiego, po wschodniej stronie zalesionych kęp Wielkiej i Małej Księżej Góry, w odległości ok. 6 km na wschód od Grudziądza. Zarówno Wielkie Lniska, jak i Małe Lniska usytuowane są po obu stronach drogi powiatowej nr 1380C relacji Grudziądz – Nicwałd (rys.2 i 3), od której rozchodzą się drogi gminne. Nie ma jednak wyodrębnionych konkretnie ulic o własnych nazwach. Forma zabudowy zwarta i rozproszona. Formę zwartą stanowią głównie osiedla bloków należących do spółdzielni mieszkaniowej Wielkie Lniska (rys.4) zlokalizowanych w obrębie wspomnianej drogi powiatowej. Formę rozproszoną zaś

stanowią przede wszystkim gospodarstwa rolne.

Krajobraz wsi podmiejski wzbogacony śródpolnymi i przydrożnymi zadrzewieniami. Obszar wyżynno-pagórkowaty bogaty w zarośla. Tam też krajobraz stanowią przede wszystkim pola uprawne i lasy. Grunty orne wynoszą ponad 706 ha. Obszar zalesiony zaś wynosi 131,7350 ha, z czego 4,01 ha stanowią lasy prywatne.

II. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

1. Zasoby przyrodnicze

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991r. (Dz. U. Nr 114, poz. 492, ze zm.), obszar chronionego krajobrazu obejmuje wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów i ich zagospodarowanie powinno

zapewnić stan względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych. W przypadku naszej gminy dotyczy to głównie znacznej powierzchni lasów, m.in. w rejonie Wielkich Lnisk (rys.5). Większość tych lasów zaliczana jest równocześnie do kilku kategorii ochronności, m.in. glebochronnych i wodochronnych. Powierzchnia lasów w sołectwie Wielkie Lniska wynosi 131,7350 ha, z czego 4,01 ha to lasy prywatne. Pod względem typów siedliskowych dominuje bór świeży, w którym przeważa sosna z nielicznym udziałem brzozy brodawkowatej, świerku i dębu szypułkowego. Podszyt nie jest bogaty, w przeciwieństwie do runa, w którym występuje m.in. borówka czernica i brusznica. Mniejsze powierzchnie zajmuje bór mieszany, który występuje na żyzniejszych piaskach gliniastych o nieco lepszych warunkach uwilgocenia. W skład drzewostanu wchodzi: sosna, dąb, grab i brzoza brodawkowata. Podszyt jest bogaty, składający się m.in. z leszczyny, kruszyny, jarzębiny.

Walory krajobrazowe wsi wzbogacają również jeziora Wielkie Lniska (rys.6) i Małe Lniska, o łącznej powierzchni 12,1 ha. Stanowią one nie tylko walor krajobrazowy, ale odgrywają także ważną funkcję zabezpieczającą przed powodzią. Mianowicie, jedną z form

zapobiegania powodziom jest retencja, czyli możliwość magazynowania wód powierzchniowych. Poziom wody w zbiornikach uzależniony jest od zasilania gruntowego oraz funkcjonowania rowu B i rurociągów. Proponuje się modernizację istniejącego systemu melioracyjnego oraz budowę urządzeń stabilizujących poziom wody:

- jez. Małe Lniska - rzędna 69,00 m. n.p.m.
- jez. Wlk. Lniska - rzędna 66,00 m. n.p.m

Uzyskana retencja wyniesie wówczas $V=50 \text{ tys m}^3$.

Problemem, z którym borykają się wszystkie sołectwa i Wielkie Lniska nie stanowią tutaj wyjątku, jest zanieczyszczenie powietrza. Szczególnie dużą emisją zanieczyszczeń charakteryzuje się transport drogowy. Największej emisji należy się jednak spodziewać wzdłuż głównych dróg o znaczeniu regionalnym, m.in. biegnącej przez centrum sołectwa drogi powiatowej nr 1380C relacji Grudziądz – Nicwałd. Stopień zanieczyszczenia powietrza pogarsza również fakt istnienia tzw. źródeł niekontrolowanej emisji. Chodzi tu przede wszystkim o rejony intensywnych upraw rolniczych oraz lokalne kotłownie, które zwłaszcza w okresie zimowym, powodują wzrost tzw. niskiej emisji.

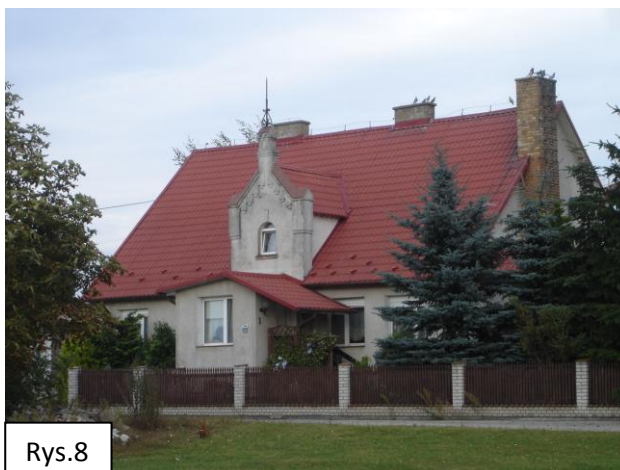
2. Dziedzictwo kulturowe

2.1. Obiekty o wartościach historycznych

W miejscowości Wielkie Lniska znajduje się zespół dworsko-parkowy o znacznych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych, a park również przyrodniczych. Ów park dworski (rys.7) o powierzchni 1,26 ha o układzie krajobrazowym z początku XIX wieku wpisany został do rejestru zabytków dawnego województwa toruńskiego decyzją Nr A/510 z dnia 24.11.1986 r. Zespół dworsko-parkowy złożony był z trzech kompleksów: dworu murowanego, zbudowanego ok. 1910 r. na wcześniejszych zrębach

Rys.7

Rys.8

i otaczającego go parku; kompleksu budynków gospodarczych, murowanych, z pocz. XX wieku, zgrupowanych wokół prostokątnego podwórza oraz z kolonii mieszkaniowej położonej po obu stronach drogi w kierunku Grudziądza. W zespole tym istniało kilka obiektów wpisanych do ewidencji konserwatorskiej, a mianowicie:

- d. dwór, murowany, zbudowany ok. 1910 r.;
- budynek mieszkalny w zespole dworskim, murowany, z końca XIX w. (rys.8);
- czworaki w zespole dworskim, mur., z pocz. XX w.;
- obora w zespole dworskim. mur., z pocz. XX w.

Rys.9

- chlewnia w zespole dworskim, mur., z pocz. XX w. (rys.9);

Ponadto w ewidencji konserwatorskiej widnieją również:

- schron piechoty I 13 zewnętrznego obwodu fortyfikacji Twierdzy Grudziądz, 1914/15;
- schron piechoty I 14 zewnętrznego obwodu fortyfikacji Twierdzy Grudziądz, 1914/15;
- schron piechoty I 15 zewnętrznego obwodu fortyfikacji Twierdzy Grudziądz, 1914/15;
- schron dowódcy artylerii w zewnętrznym obwodzie fortyfikacji Twierdzy Grudziądz, 1914/15;
- 2 stacje wodne w zewnętrznym obwodzie fortyfikacji Twierdzy Grudziądz, 1914/15;
- Fort grupowy Wielka Księża Góra, zbudowany w latach 1890-1914;
- Fort grupowy Mała Księża Góra, zbudowany w latach 1890-1914.

Wspomniany Fort grupowy Wielka Księża Góra z lat 1890-1914 wewnętrznego obwodu fortyfikacji Twierdzy Grudziądz został wpisany do rejestru zabytków decyzją Nr A/709/1-17 z dnia 04.12.1998 r. Wpisem objęto następujące elementy: schrony piechoty, schron amunicyjny, schron opatrunkowy, baterię pancerną, siedem wartowni, baterię ziemną, pięć podwójnych stanowisk wieżyczek pancernych przewoźnych oraz dom walmistrza. Z kolei Fort grupowy Mała Księża Góra wewnętrznego obwodu fortyfikacji Twierdzy Grudziądz, zbudowany w latach 1889-1903 jest postulowany do wpisu do rejestru zabytków.

Księżę Góry stanowią dominujące wzniesienie skarpy pradoliny Wisły, miały kluczowe znaczenie strategiczne dla obrony Twierdzy Grudziądz. Były także najbardziej narażone na atak wojsk rosyjskich. Dlatego wzniesiono tu najmocniejsze umocnienia obronne, łącznie z baterią pancerną. Forty stanowiły także osłonę dla linii kolejowych w kierunku Malborka i Jabłonowa.

W miejscowości Małe Lniska z kolei również znajduje się zespół dworsko-parkowy złożony z murowanego pałacu (rys.10) zbudowanego w 1925 r. na zrębach wcześniejszego, z przylegającym od wschodu niewielkim parkiem założonym w 3 ćwierci XIX wieku

oraz zabudowań gospodarczych po stronie zachodniej pałacu, zbudowanych w latach 20-tych XX wieku, z których zachowały się: obora, owczarnia, stodoła i wieża transformatorowa; kolonii budynków mieszkalnych po północnej stronie drogi z Grudziądza do Nicwałdu, z których zachował się jeden budynek, pozostałe wzniesione w końcu lat 50-tych XX wieku na miejscu dawnych czworaków. Zespół o walorach kulturowo-krajobrazowych, a park również przyrodniczych. Postulowana rewaloryzacja parku.

2.2. Stanowiska archeologiczne

Zgodnie z Systemem Ewidencji Stanowisk Archeologicznych przygotowanym przez Oddział Wojewódzki w Toruniu Państwowej Służby Ochrony Zabytków, wyróżniono w Wielkich Lniskach następujące stanowiska archeologiczne:

Δ Obszar AZP 28-45:

1. Lniska Wielkie, stanowisko 1 – wczesny okres lateński;
2. Lniska Wielkie, stanowisko 2 – wczesny okres lateński;
3. Lniska Wielkie, stanowisko 3 – okres lateński, okres rzymski, późne średniowiecze;
4. Lniska Wielkie, stanowisko 4 – neolit;
5. Lniska Wielkie, stanowisko 5 – halsztat;
6. Lniska Wielkie, stanowisko 6 – neolit;
7. Lniska Wielkie, stanowisko 7 – okres lateński;
8. Lniska Wielkie, stanowisko 8 – wczesne średniowiecze, późne średniowiecze;
9. Lniska Wielkie, stanowisko 9 – późne średniowiecze;
10. Lniska Wielkie, stanowisko 10 – epoka brązu, późne średniowiecze;
11. Lniska Wielkie, stanowisko 11 – halsztat;
12. Lniska Wielkie, stanowisko 12 – neolit;
13. Lniska Wielkie, stanowisko 13 – chronologia nieokreślona;
14. Lniska Wielkie, stanowisko 14 – halsztat.

3. Obiekty i tereny

Rys.11

Malowniczy krajobraz wsi Wielkie Lniska (rys.11) oraz liczne lasy poprzecinane wieloma drózkami, sprzyjają pieszym wycieczkom i spacerom. Dla chętnego turysty, czy przyrodnika jest to idealny obszar do wędrówki, fotografii i obserwacji

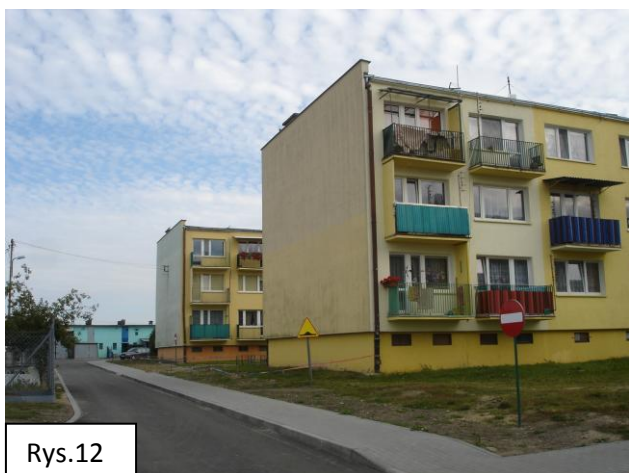
dzikiej przyrody.

Uznaje się także za korzystne sąsiedztwo z miastem Grudziądz. Przez Wielkie Lniska przechodzi droga powiatowa nr 1380C relacji Grudziądz – Nicwałd o dużym natężeniu ruchu osobowo – towarowego, która bezpośrednio przylega do wsi. Do miejscowości dostać się można także linią autobusową.

Ponadto brak jest innych bodźców zachęcających mieszkańców większych ośrodków miejskich ulokowanych niedaleko wsi do czynnego poznawania Wielkich Lnisk i jego okolic.

4. Infrastruktura społeczna

Centrum wsi tworzy osiedle bloków wielorodzinnych (rys.12) należących do spółdzielni mieszkaniowej z siedzibą w Wielkich Lniskach (rys.13).

Rys.12

Rys.13

Spółdzielnia mieszkaniowa Wielkie Lniska została założona w 1999 r. Jest dobrowolnym i samorządnym zrzeszeniem o nieograniczonej liczbie członków. Jej celem jest przede wszystkim zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych członków i ich rodzin, a także potrzeb gospodarczych, społecznych i kulturalnych. Przedmiotem działania spółdzielni jest m.in. prowadzenie administracji domów i lokali mieszkalnych i użytkowych stanowiących własność członków, zarządzanie i gospodarowanie majątkiem

własnym spółdzielni, budowanie urządzeń pomocniczych i gospodarczych oraz obiektów rekreacyjnych, jak również organizowanie i prowadzenie działalności społecznej i kulturalnej.

Rys.14

Niedaleko osiedla znajduje się kościół parafii rzymsko-katolickiej pod wezwaniem NMP Królowej Pokoju (rys.14), w którym odbywają się niedzielne nabożeństwa. Wybudowany został w 1994 r. wspólnymi siłami mieszkańców i pod okiem byłego proboszcza

ks. Kamińskiego. Święcenie kaplicy odbyło się 15 sierpnia 1994 r.

Ponadto w Wielkich Lniskach nie ma szkoły w rozumieniu instytucji oświatowej. Obecnie dzieci uczą się w szkole podstawowej w miejscowości Węgrowo oddalonej o ok. 5 km. oraz gimnazjum w miejscowości Piaski oddalonej o ok. 13,5 km. Do szkoły dzieci dojeżdżają gimbusem. We wsi od ponad 20 lat nie ma również Ochotniczej Straży Pożarnej. Mieszkańcy sołectwa Wielkie Lniska mają także utrudniony dostęp do usług medycznych. W tym celu korzystają z przychodni lekarskich zlokalizowanych w mieście Grudziądu.

Ponadto w sołectwie nie ma poczty, apteki oraz obiektów kultury i sztuki, takich jak muzea, czy biblioteki.

5. Infrastruktura techniczna

W sołectwie Wielkie Lniska znajduje się sieć telekomunikacyjna oraz elektryczna. Dzięki temu wszystkie istniejące gospodarstwa domowe posiadają dostęp do sieci energetycznej o mocy zaspokajającej potrzeby mieszkańców.

Wielkie Lniska posiadają także sieć wodociągową i kanalizacyjną, do której podłączono większość gospodarstw, co wiąże się z dostarczaniem czystej,

zdrowej wody spełniającej wszelkie normy i wymogi. Z kolei w Małych Lniskach znajduje się tylko sieć wodociągowa.

Brakuje jednak sieci gazociągowej. Mieszkańcy w celu przygotowywania posiłków nadal korzystają z gazu propan-butan dostarczanego w butlach.

Natomiast wywozem odpadów komunalnych zajmuje się Przedsiębiorstwo Usług Miejskich w Grudziądzu, z którym umowę ma podpisaną 26 gospodarstw, a także Miejskie Wodociągi i Oczyszczalnia Sp. z o.o. (7 gospodarstw). Odpady po procesie segregacji trafiają na wysypisko śmieci w Zakurzewie.

W ostatnim czasie została zrealizowana inwestycja pn. „Remont dróg wewnętrznych na osiedlu mieszkaniowym Wielkie Lniska na działce 48/17, obręb Wielkie Lniska” (rys.15). Za kwotę 273 786,83 zł gruntownie zmodernizowano nawierzchnię dróg

wewnątrzosiedlowych z betonowej na asfaltową. Realizacja tego zadania zdecydowanie poprawiła warunki bezpieczeństwa na drogach osiedlowych oraz walory użytkowe dla wszystkich ich użytkowników oraz zapewniła lepszą dostępność komunikacyjną pomiędzy zlokalizowanym przy drodze osiedlem mieszkaniowym, a budynkami garażowymi, gospodarczymi i miejscami postojowymi, umożliwiając jednocześnie sprawny wywóz wytworzonych produktów.

6. Gospodarka i rolnictwo

6.1. Gospodarka

W Wielkich Lniskach znajduje się kilkanaście zakładów, z których największe i najważniejsze to: SOLANUM Sp. z o.o., LIMA Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Handlowo – Produkcyjno – Usługowe „WAL – MET”.

Przedsiębiorstwo rolno-produkcyjne SOLANUM Sp. z o.o. (rys.16) istnieje w Wielkich Lniskach już od 2003 r. Specjalizuje się głównie w uprawach zbóż, buraków cukrowych, rzepaku i kukurydzy. Częścią zakładu jest warsztat naprawy maszyn rolniczych.

Rys.16

Rys.17

Firma LIMA Sp. z o.o. istnieje od 1999 r. Główna siedziba zlokalizowana jest w Golubiu – Dobrzyniu. W Wielkich Lniskach znajduje się baza lotnicza (rys. 17). Firma specjalizuje się w lotach obserwacyjnych, reklamowych, patrolowych nad liniami przemysłowymi (gazociągami, ropociągami, liniami energetycznymi), lotach dla potrzeb gospodarki rolnej i leśnej, czy dla potrzeb ochrony środowiska, a także w wykonywaniu lotów dyspozycyjnych. Wieloletnie doświadczenie zdobyte w trakcie realizacji różnorodnych operacji lotniczych gwarantuje klientom bezpieczeństwo i zadowolenie z wykonanych zadań. Firma zatrudnia

zawodowych pilotów, którzy wylatali już ponad 6 000 godzin. Profesjonalizm i bezpieczeństwo to fundamenty tej firmy.

Przedsiębiorstwo Handlowo –
Produkcyjno – Usługowe
„WAL – MET” (rys.18) powstało
w 2003 r. Głównym aspektem
działalności firmy jest skup metali
i surowców wtórnych oraz ich
transport. Firma w znacznym stopniu
przyczynia się do poprawy stanu

Rys.18

środowiska naturalnego nie tylko w swojej okolicy, ale także na terenie całej
gminy.

Rys.19

Ponadto w sołectwie istnieje dość
duża liczba drobnych, prywatnych
przedsiębiorstw, głównie w branży
spożywczo-przemysłowej (rys.19),
elektrycznej, budowlanej, usługowo-
handlowej, czy mechaniki pojazdowej.

6.2. Rolnictwo

Na terenie miejscowości Wielkie Lniska znajdują się 23 gospodarstwa
rolne o łącznej powierzchni 138,5838 ha, w tym:

- o powierzchni od 0 do 1 ha – 0 gospodarstw
- o powierzchni od 1 do 2 ha – 6 gospodarstw
- o powierzchni od 2 do 5 ha – 8 gospodarstw
- o powierzchni od 5 do 7 ha – 2 gospodarstwa
- o powierzchni od 7 do 10 ha – 1 gospodarstwo
- o powierzchni od 10 do 15 ha – 3 gospodarstwa
- o powierzchni powyżej 15 ha – 3 gospodarstwa

Rys.20

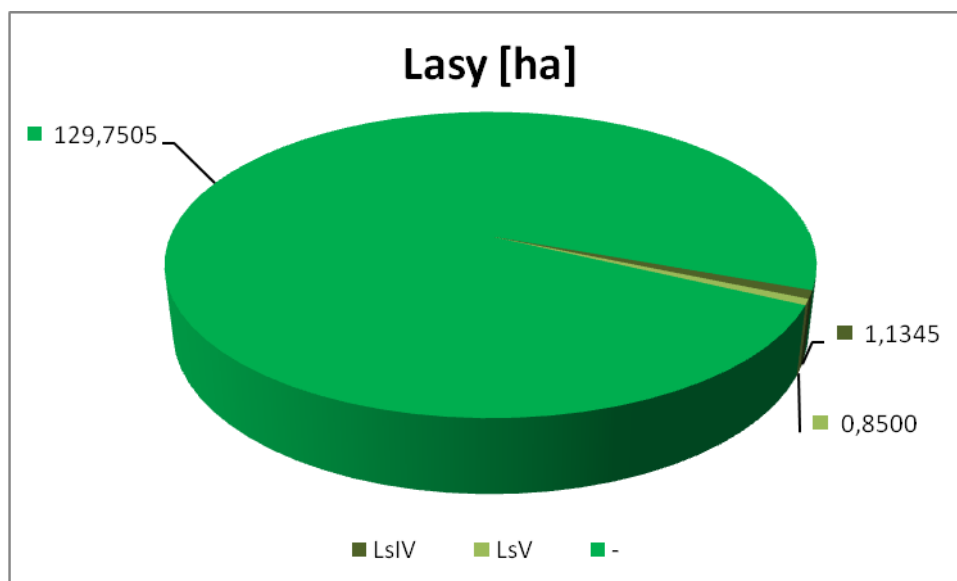
Na terenie sołectwa Wielkie Lniska znajduje się 706,3581 ha gruntów ornych, co stanowi 69% wszystkich gruntów we wsi. Stąd też nieodzownym elementem krajobrazu są pola uprawne (rys.20). Uprawia się przede wszystkim zboża, takie jak: pszenicę, jęczmień, owies, żyto,

a ponadto także rzepak, kukurydzę oraz tytoń.

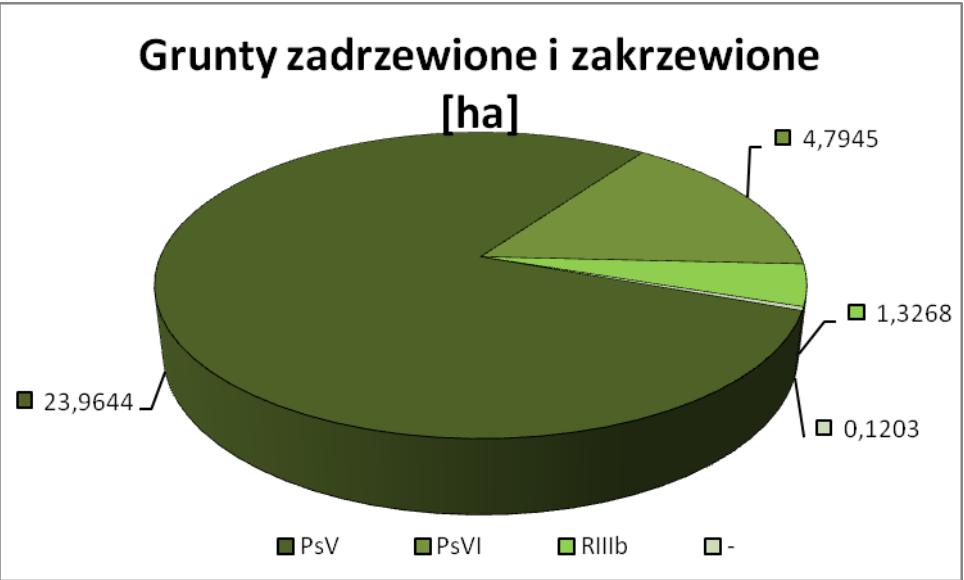
Ponad 55% wszystkich gruntów ornych stanowią grunty III klasy użyteczności, a ich powierzchnia wynosi ponad 391 ha. 37,5% – to grunty IV klasy użyteczności. Pozostałe to grunty V (5%) i VI (2,5%) klasy.

6.3. Klasyfikacja gleb

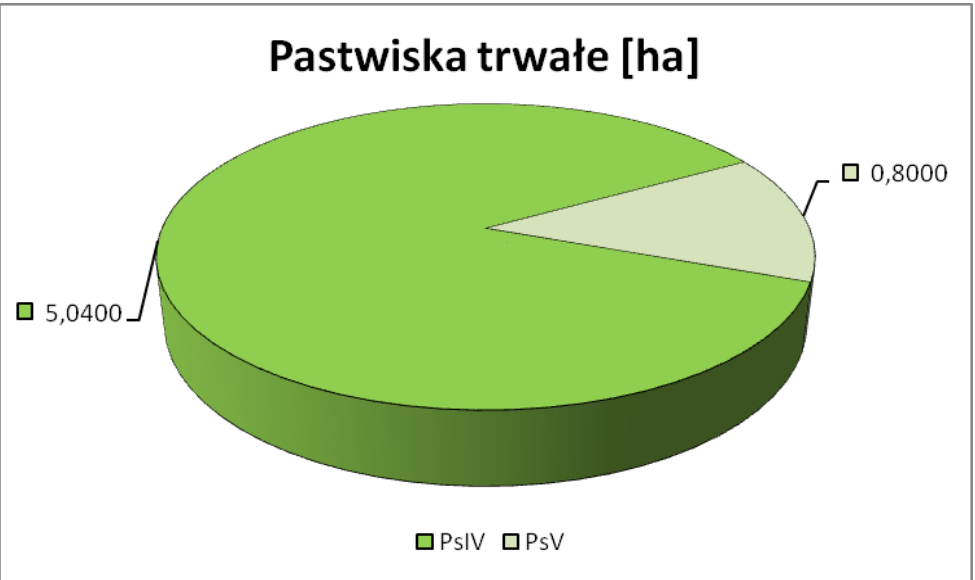
Lasy [ha]		
LsIV	LsV	-
1,1345	0,8500	129,7505

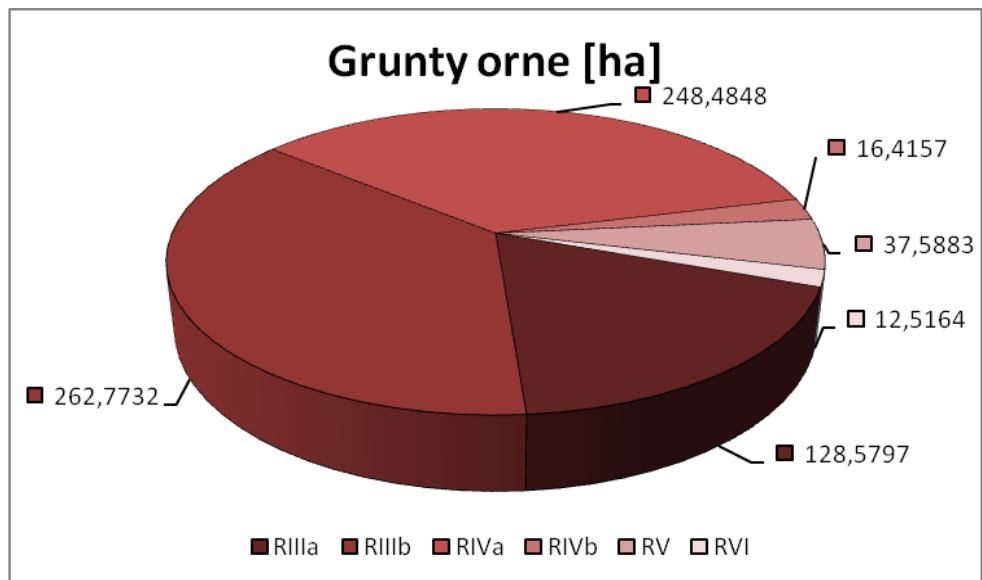
Grunty zadrzewione i zakrzewione [ha]			
PsV	PsVI	RIIIb	-
23,9644	4,7945	1,3268	0,1203

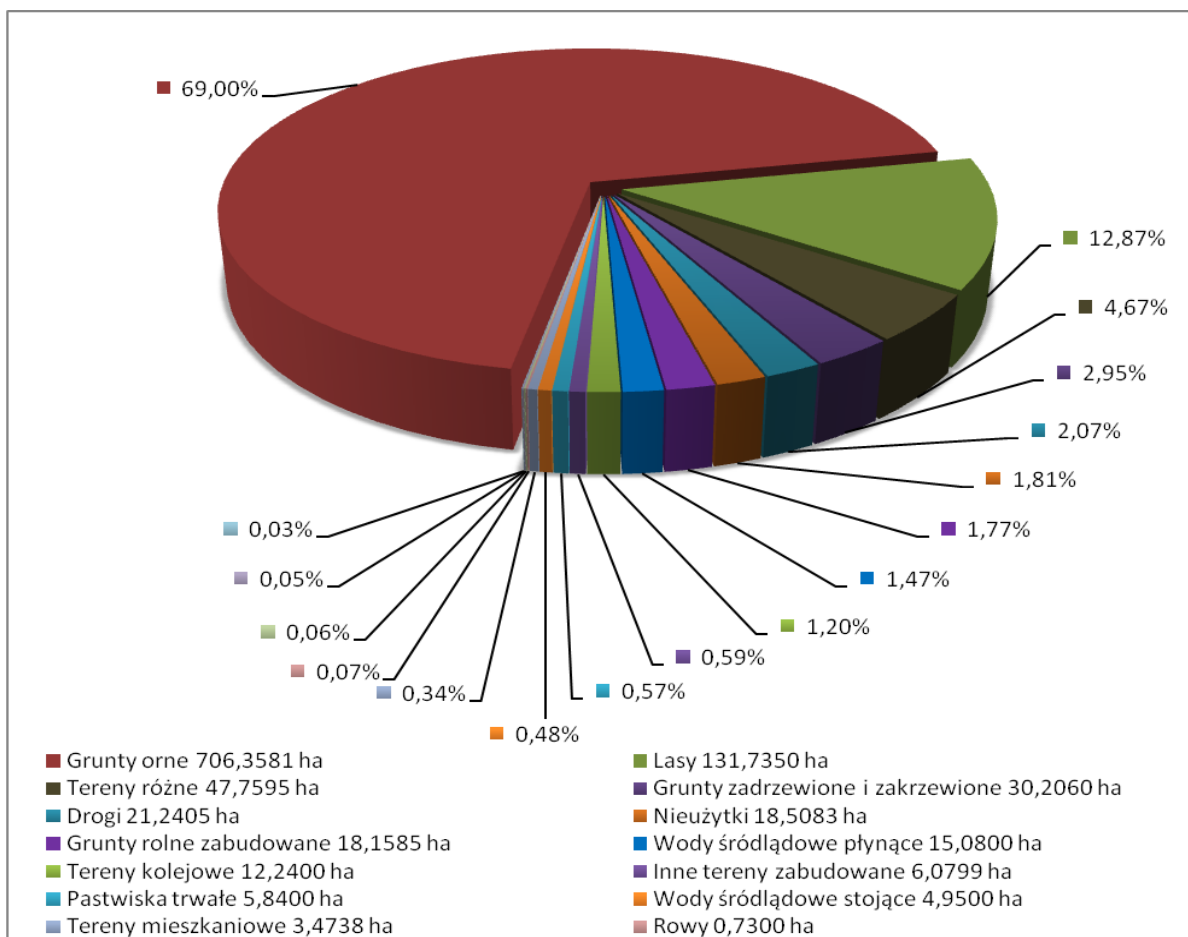
Pastwiska trwałe [ha]	
PsIV	PsV
5,0400	0,8000

Grunty orne [ha]					
RIIIa	RIIIb	RIVa	RIVb	RV	RVI
128,5797	262,7732	248,4848	16,4157	37,5883	12,5164

6.4. Struktura użytków

7. Kapitał społeczny i ludzki

Samorząd miejscowości wspiera zbiórkami miejscowe społeczeństwo i ludność okolicznych wsi. Ponadto corocznie z budżetu Gminy Grudziądz wydzielane są środki finansowe w ramach podjętej uchwały Rady Gminy z funduszu sołectwa na bieżącą działalność sołectwa. Ponadto we wsi prężnie działa Koło Gospodyń Wiejskich, które jednak nie ma swojej siedziby, w której mogłoby organizować swoją działalność statutową. Jest to dobrowolna, samorządna i niezależna społeczno-zawodowa organizacja kobieca, będąca jednym z rodzajów społeczno-zawodowych organizacji rolników. Bronią one praw, reprezentują interesy i działają na rzecz poprawy sytuacji społeczno-zawodowej kobiet wiejskich oraz ich rodzin. Ich działalność koncentruje się na pięciu aspektach: pomocy rodzinom wiejskim w wychowaniu, kształceniu i organizacji wypoczynku dzieci i młodzieży, działaniu na rzecz ochrony zdrowia i zabezpieczenia socjalnego rodzin wiejskich, rozwijaniu przedsiębiorczości kobiet, racjonalizowaniu wiejskiego gospodarstwa domowego i zwiększaniu uczestnictwa mieszkańców wsi w dziedzinie kultury i kultywowaniu folkloru. Członkinie Koła Gospodyń Wiejskich promują wszelkie działania dążące do podtrzymania lub odrodzenia lokalnych tradycji i zwyczajów. Organizują we wsi m.in. festyny, czy obchody Dnia Dziecka, a wspólnie z samorządem sołectwa także wycieczki – każdego roku dwie.

III. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości

Wykorzystanie Analizy SWOT daje możliwość przeanalizowania mocnych i słabych stron sołectwa Wielkie Lniska wobec stawianych przez otoczenie szans, jak i zagrożeń. Pozwala również na przedstawienie informacji w przestrzennej, uporządkowanej formie.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie geograficzne • Sprzyjająca struktura wiekowa mieszkańców • Sieć wodociągowa, kanalizacyjna (tylko Wielkie Lniska), energetyczna i telekomunikacyjna • Atrakcyjny pod względem turystycznym teren – parki krajobrazowe • Sklepy spożywczo-przemysłowe • Oświetlenie części wsi • Bliskość drogi powiatowej nr 1380C Grudziądz – Nicwałd • Tereny pod rozwój budownictwa jednorodzinnego • Kapitał społeczny • Prężna działalność Koła Gospodyń Wiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> • Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna (brak gospodarstw agroturystycznych) • Wysokie bezrobocie • Migracja ludzi młodych, wykształconych • Brak nowoczesnego obiektu świetlicy wiejskiej • Brak sieci kanalizacyjnej w Małych Lniskach • Utrudniony dostęp do informacji • Brak dostępu do szerokopasmowego Internetu • Zły stan drogi powiatowej nr 1380C Grudziądz – Nicwałd • Brak oświetlenia części wsi • Brak inwestorów • Zaniedbana melioracja
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość obwodnicy miasta Grudziądza • Możliwość pozyskiwania środków pomocowych z Programów Unijnych • Wykorzystanie środków strukturalnych Unii Europejskiej • Migracja ludzi z miasta na wieś • Poprawa infrastruktury drogowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak stabilnego prawa • Słabość gospodarcza miasta Grudziądza • Brak perspektyw szybkiego wyjścia z bezrobocia w kraju • Brak klarownych programów gospodarczych • Środowiska popegeerowskie

Ocenę mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń sołectwa Wielkie Lniska dokonali sami mieszkańcy wyrażając swoje opinie i uwagi na zebraniach wiejskich organizowanych przez Sołtysa i Radę Sołecką. Wszelkie uwagi, opinie i sugestie zostały przedstawione w powyższej Analizie SWOT, z której jasno wynikają cechy wyróżniające naszą miejscowość spośród innych w gminie, nasz potencjał gospodarczy oraz szanse i bariery.

IV. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć na lata 2012-2019

Lp.	Nazwa zadania	Cel	Przeznaczenie	Harmonogram Realizacji	Koszt	Źródło finansowania
1.	Budowa i wyposażenie świetlicy wiejskiej	Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców	Mieszkańcy sołectwa Wielkie Lniska oraz zainteresowani	2015	900 000,-	Budżet Gminy / Fundusze Unijne
2.	Budowa linii oświetlenia drogowego w ciągu drogi powiatowej nr 1380C Grudziądz-Nicwałd	Zwiększenie bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców	Mieszkańcy sołectwa Wielkie Lniska oraz użytkownicy drogi	2014	65 000,-	Budżet Gminy / Fundusze Unijne
3.	Montaż urządzeń wiejskiego placu zabaw w Wielkich Lniskach	Rozwój sprawności fizycznej dzieci i młodzieży oraz zagospodarowanie wolnego czasu dzieciom z terenu miejscowości	Mieszkańcy sołectwa Wielkie Lniska	2013	40 000,-	Budżet Gminy / Fundusze Unijne
4.	Budowa nawierzchni drogi gminnej Nr 40346C Grabowiec – Wielkie Lniska wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Poprawa stanu infrastruktury drogowej, zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprawa warunków komunikacyjnych	Mieszkańcy sołectwa Wielkie Lniska oraz użytkownicy drogi	2017	2 650 000,-	Budżet Gminy / Fundusze Unijne

5.	Budowa boiska sportowego w Wielkich Lniskach	Rozwój sprawności fizycznej dzieci, młodzieży i osób dorosłych oraz zagospodarowanie wolnego czasu	Mieszkańcy sołectwa Wielkie Lniska i korzystający z infrastruktury sportowej	2016	100 000,-	Budżet Gminy / Fundusze Unijne
6.	Przebudowa nawierzchni drogi powiatowej nr 1380C Grudziądz-Nicwałd wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Poprawa stanu infrastruktury drogowej, zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprawa warunków komunikacyjnych	Mieszkańcy sołectwa Wielkie Lniska oraz użytkownicy drogi	2014	3 500 000,-	Budżet Powiatu / Fundusze Unijne
7.	Zagospodarowanie terenu wokół pałacu w Małych Lniskach poprzez budowę parkingów, skwerów i oświetlenia	Promocja dziedzictwa kulturowego, zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych	Mieszkańcy sołectwa Wielkie Lniska	2018	450 000,-	Budżet Gminy / Fundusze Unijne
8.	Przebudowa dróg wewnętrznych na osiedlu mieszkaniowym w Wielkich Lniskach Etap II	Poprawa stanu infrastruktury drogowej	Mieszkańcy sołectwa Wielkie Lniska	2013	300 000,-	Budżet Spółdzielni Mieszkaniowej/ Środki Agencji
9.	System gospodarki wodno-ściekowej w Małych Lniskach (budowa kolektora sanitarnego lub przydomowych oczyszczalni ścieków)	Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego i poprawa komfortu życia mieszkańców	Mieszkańcy sołectwa Wielkie Lniska	2019	400 000,-	Budżet Gminy / Fundusze Unijne

V. Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne

Miejscowość Wielkie Lniska położona jest na urzeźbionym terenie strefy przykrawędziowej Basenu Grudziądzkiego, po wschodniej stronie zalesionych kęp Wielkiej i Małej Księżej Góry, w odległości ok. 6 km na wschód od Grudziądza. Sołectwo Wielkie Lniska obejmuje swoim zasięgiem również miejscowości Małe Lniska i Sadowo. Krajobraz wsi podmiejski wzbogacony śródpolnymi i przydrożnymi zadrzewieniami.

W sołectwie Wielkie Lniska znajduje się sieć telekomunikacyjna, energetyczna i wodociągowo-kanalizacyjna. To w znacznej części przyczynia się do poprawy życia mieszkańców. Tylko miejscowość Małe Lniska pozbawiona jest dostępu do sieci kanalizacyjnej. Brak jest również sieci gazociągowej.

Forma zabudowy zwarta i rozproszona. Formę zwartą stanowią głównie osiedla bloków należących do spółdzielni mieszkaniowej Wielkie Lniska

Rys.21

zlokalizowanych w obrębie drogi powiatowej nr 1380C. Formę rozproszoną zaś stanowią przede wszystkim gospodarstwa rolne.

To właśnie na osiedlu mieszkaniowym Wielkie Lniska rozkwita życie społeczne i kulturalne wsi (rys.21). W pobliżu osiedla

zlokalizowany jest niewielki plac zabaw (rys.22), z którego korzystają najmłodszy mieszkańcy miejscowości. Tuż za placem zabaw znajdują się działki rekreacyjne (rys.23). W miejscowości nie ma jednak ośrodka kulturalno-społecznego, w którym odbywałyby się różnego rodzaju imprezy okolicznościowe. Zakładana w projekcie budowa świetlicy wiejskiej przyczyni się z pewnością do poprawy warunków życia na wsi, sprzyjać będzie nawiązywaniu kontaktów oraz integracji społecznej. W świetlicy spotykać się będą wszyscy

Rys.22

Rys.23

mieszkańcy – dzieci i dorośli, a także przyjezdni goście. Budowa świetlicy wiejskiej wraz z jej kompleksowym wyposażeniem przyczyni się do podniesienia jakości życia społeczności Wielkich Lnisk oraz w znaczący sposób uatrakcyjni przestrzeń publiczną miejscowości.

Przy świetlicy zakłada się także budowę nowoczesnego placu zabaw oraz boiska sportowego „Orlik”, co z pewnością wpłynie pozytywnie na rozwój sprawności fizycznej dzieci i młodzieży oraz pozwoli na zagospodarowanie wolnego czasu.

VI. Podsumowanie

Plan Odnowy Miejscowości Wielkie Lniska jest jednym z najważniejszych elementów odnowy naszej wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki pomocowe z Programów Unijnych.

Opracowany Plan Odnowy Miejscowości Wielkie Lniska zakłada w przeciągu 7 najbliższych lat realizację kilku zadań, których istotą jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną i kulturalną. Zakładane cele „Planu” przewidują wzrost znaczenia naszej wsi poprzez rozwój kultury, sportu, rekreacji oraz infrastruktury.

Marzymy, aby nasza wieś...

...miała swoją własną świetlicę, w której rozwijałoby się życie kulturalne i społeczne mieszkańców, gdzie odbywałyby się różnego rodzaju imprezy okolicznościowe, spotkania i zebrania wiejskie. Chcielibyśmy, aby wieś Małe Lniska została podłączona do sieci kanalizacyjnej, a całe sołectwo także do sieci gazociągowej. Pragnęlibyśmy, aby wieś posiadała stałe łącza internetowe, lepszą komunikację z sąsiednimi miastami i gminami, a także nowoczesny plac zabaw dla dzieci, który pozwoliłby naszym milusińskim rozwijać się i ułatwiać nawiązywanie kontaktów poprzez zabawę w grupie rówieśników.

Bylibyśmy szczęśliwi...

...gdyby udało się pozyskać środki na modernizację dróg gminnych i powiatowych na terenie Wielkich Lnisk. Chcielibyśmy również zwiększyć dostęp do zakładów lecznictwa ogólnego i profilowanych poradni.

W oparciu o przeprowadzoną analizę potrzeb mieszkańców głównym ich celem jest dynamiczny i zrównoważony rozwój miejscowości Wielkie Lniska, poprzez zwiększenie dostępu mieszkańców sołectwa i Gminy Grudziądz do rozwoju nowoczesnej infrastruktury, instytucji kultury oraz szeroko rozumianej komunikacji.